

'We ontlasten de artsen'

Marcel Bouvy

In Nederland weten maar weinig mensen zo veel over medicijnen als **Marcel Bouvy**, hoogleraar farmaceutische patiëntenzorg in Utrecht. Samen met zijn collega Henk Buurma schreef hij *Het juiste medicijn*, hét naslagwerk over verantwoord medicijngebruik.

Tekst **Willem Koert** Fotografie **Universiteit Utrecht**

Is het nog wel bij te houden hoeveel medicijnen er op de markt zijn? Het worden er toch alsmear meer?

'Er komen inderdaad steeds nieuwe medicijnen bij, maar er verdwijnen ook regelmatig middelen. Vaak zijn dat middelen die niet meer voldoen aan onze huidige eisen voor een effectief en veilig geneesmiddel. Toen mijn collega Henk Buurma 40 jaar geleden begon met het schrijven van boeken voor consumenten over geneesmiddelen, waren er nog veel medicijnen in de handel waarvan je je kon afvragen of je er niet eerder zieker dan beter van werd. Toen waren er bijvoorbeeld nog

sigaretten met kruiden tegen astma. Die zijn nu gelukkig verdwenen.

We bespreken in ons boek trouwens niet alleen medicijnen, maar ook de richtlijnen over hun toepassing. Ook die veranderen geregeld. In de eerste versies van *Het juiste medicijn* stond bijvoorbeeld dat patiënten met een blaasontsteking gedurende een week antibiotica moesten gebruiken. Toen verschenen er studies waaruit bleek dat zo'n lange behandeling niet nodig was, en dat drie dagen lang genoeg was. Inmiddels weten we dat na zulke korte kuren de blaasontsteking vaak toch terugkeert, en is de

**Marcel
Bouvy**
(1966)

1994

Openbaar
apotheker
bij Apotheek
Stevenshof in
Leiden

1998

Onderzoeks-
directeur bij SIR
Institute for
Pharmacy
Practice and Policy

2009

Hoogleraar
Farmaceutische
Patientenzorg in
Utrecht

**‘Jammer genoeg
gebruikt niet iedereen
zelfzorgmiddelen op
een verstandige
manier’**

richtlijn aangepast: patiënten moeten vijf dagen antibiotica gebruiken. Het is soms bijna ontmoedigend om te zien hoeveel er in drie jaar na de vorige editie alweer is veranderd.’

Zijn er medicijnen op de markt die eigenlijk zouden moeten verdwijnen?

‘Echt gevaarlijke middelen zoals die astmasigaretten zijn er eigenlijk niet meer, maar van sommige medicijnen staat de werkzaamheid wel ter discussie. Hoestmiddelen bijvoorbeeld. Sommige artsen vinden die middelen maar grote onzin. Bovendien, zo zeggen die kritische artsen, is hoest een verschijnsel van voorbijgaande aard. Toch behandelen wij hoestmiddelen in ons boek. Je zult maar de hele nacht wakker liggen van de hoest of je partner wakker houden. Dan wil je toch proberen daar kortdurend iets aan te doen.’

U behandelt in de vernieuwde versie van Het juiste medicijn ook supplementen en kruidenproducten. Werken die?

‘Soms zijn er aanwijzingen dat deze middelen zouden kunnen werken. Extracten van Cat’s Claw verlichten volgens sommige studies gewrichtsklachten, berkenbast werkt pijnstillend, en sint-janskruid helpt bij milde depressie. Maar dat wil niet zeggen dat we die producten ook adviseren. Er zijn voor deze klachten altijd wel reguliere geneesmiddelen beschikbaar die beter werken en veiliger zijn. Kruiden zijn simpelweg niet altijd betrouwbaar. De hoeveelheid actieve stoffen in kruidenproducten varieert

vaak, en is soms zo laag dat ze niet kunnen werken. Soms bevatten deze producten ook bestrijdingsmiddelen of andere verontreinigingen.'

De schappen met receptvrije medicijnen in supermarkten en drogisterijen groeien elk jaar. Veel artsen vinden dat een bedenkelijke ontwikkeling. Vindt u dat ook?

'Het idee achter receptvrije medicijnen is dat artsen veel patiënten op hun spreekuur zien met klachten die ze gemakkelijk zelf kunnen verhelpen. Wie hoofdpijn heeft door een verkoudheid kan prima zelf een paracetamolletje slikken en wachten tot de verkoudheid weer over is. Paracetamol is bij verstandig gebruik veilig en effectief, dus zorgen we ervoor dat het gewoon in de supermarkt te koop is. Zo ontlasten we de artsen.'

Jammer genoeg gebruikt niet iedereen die zelfzorgmiddelen op een verstandige manier. Volgens het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu vergiftigen elk jaar zo'n 3000 mensen zichzelf met paracetamol. Mensen denken dat, omdat het in de supermarkt ligt, ze zichzelf geen beperkingen hoeven op te leggen als ze paracetamol gebruiken. En die gedachte is natuurlijk fout. Misschien moeten we consumenten gewoon beter informeren.'

Sommige artsen en wetenschappers maken zich zorgen over de vermindering van het aantal nieuwe

medicijnen. De farmacologische creativiteit droogt op, zeggen ze. Vindt u dat ook?

'Ik maak mij daar minder zorgen over. We zien niet elk jaar een grote doorbraak, maar toch met enige regelmaat.'

Een recente grote stap voorwaarts is waarschijnlijk de introductie van nieuwe medicijnen tegen hepatitis C. Een deel van de hiermee besmette mensen was tot voor kort gedoemd dat virus altijd bij zich te dragen, maar sinds kort zijn er medicijnen die patiënten volledig virusvrij maken.'

Dat horen we vaker. Nieuwe medicijnen zijn vaak duur, en jagen de kosten van de gezondheidszorg op. Heeft u een oplossing voor dat probleem?

'Ik denk dat we die oplossing moeten zoeken door op een andere manier te gaan denken. De overheid zou met fabrikanten bijvoorbeeld afspraken kunnen maken over de behandeling van de gehele bevolking met de nieuwe medicijnen. De producent is verzekerd van zijn afzet, en de overheid van de beschikbaarheid van een product tegen een te budgetteren prijs. Er kleven natuurlijk allemaal haken en ogen aan die benadering. Zo kun je je afvragen of de overheid zich wel zo afhankelijk moet maken van een fabrikant. Maar uiteindelijk moeten we toe naar nieuwe modellen om nieuwe medicijnen te introduceren. Anders worden die onbetaalbaar.' ■